

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 30.06.2010 година.

8.1. Изменение на вземанията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	30.06.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 160	4 898	-262
1.1.	Вземания от клиенти	3 680	3 571	-109
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 480	1 327	-153
2	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 907	-2
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 907	-2
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
I.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 069	8 805	-264
I.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	7 589	7 478	-111
I.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 480	1 327	-153

Вземанията на дружеството от клиенти намаляват със 109 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици намаляват със 153 хил. лева. Вземанията от свързани предприятия намаляват с 2 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения намаляват с 264 хил. лева от началото на годината.

8.2. Намаляване на задълженията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	30.06.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	8 214	7 308	-906
11.1.	Задължения към доставчици	5 244	4 702	-542
11.2.	Получени аванси от клиенти	2 970	2 606	-364
12	Задълженията към свързани предприятия	2 831	2 747	-84
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	492	393	-99
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	2 339	2 354	15
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	11 045	10 055	-990
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 736	5 095	-641
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	5 309	4 960	-349

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения намаляват с 990 хил. лева и стават 10 055 хил. лева, срещу 11 044 хил. лева в началото на годината. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране. Тези три компонента са в общ размер от 10 873 хил. лева.

Именно продължителността на производствения цикъл в дружеството обуславя големите размери както на материалните запаси, така и на стоящите срещу тях задължения към търговски контрагенти:

- Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. В края на полугодия те са 4 831 хил. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са близо 1,0 млн. лева. Остават 3 800 хил. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

- Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоманените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. В края на тримесечието същото е в размер на 3 651 хил. лева;

- Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукция на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 2 391 хил. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал близо 10 млн. лева към 30.06.2010 година. Сумата включва предимно направените разходи по спрените от клиенти поръчки в резултат на кризата. Не се включват обездвижените материални запаси.

8.3 Загуба

В края на първото полугодие от 2010 година дружеството отчита загуба в размер на -849 хил. лева. За предходната 2009 година имаме счетоводна печалба в размер на 44 хил. лева и балансова печалба от 157 хил. лева.

Основната причина за загубата е намалялото производство в резултат на световната икономическа криза. На второ място са спрените от клиентите поръчки, поради замразяване на инвестиционните обекти от крайните клиенти. Това води до блокиране на оборотни средства под формата на материални запаси. Третата причина е дългия производствен цикъл на преобладаващата част от изделията. В процеса на производствената дейност (посочените в горната точка три етапа) тези изделия се отчитат само със своята производствена себестойност. Тя включва преките разходи за материали и труд + общопроизводствените разходи. При формирането на цената участват още административните разходи, финансовите разходи и печалбата. Вземайки предвид и тази група финансови елементи, формиращи продажната цена, следва срещу ангажираните в производството 10,0 млн. лева (включително спрените поръчки), да бъдат получени около 15,0 млн. лева от готова продукция, което би донесло печалба на дружеството.

Изключително важна причина за негативния краен финансов резултат е рестриктивната политика на обслужващата ни банка. Има се предвид отказът на ОББ да издава банкови гаранции на дружеството ни. На 12-ти февруари 2010 година беше подписан договор с Атомстройекспорт за производство на два броя транспортни шлюзове на стойност 8,2 млн. евро, предназначени за АЕЦ. Съгласно условията на договора, клиентът ни извършва авансово плащане срещу издадена банкова гаранция. Необяснимо за нас ОББ отказва издаването на такава гаранция, което лишава дружеството от оборотни средства, необходими за закупуване на материалите и започване на производството.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към 30.06.2010 година е както следва:

Акционери	Брой акции	Дял в %
“Бесттехника и Ко” ООД, гр. София	1 387 498	79,03%
ЕТ “Денис-Елена Коцева”, гр. София	85 000	4,84%
„Галакси Пропърти Груп” ООД	63 668	3,63%
“Първа инвестиционна банка” АД	14 852	0,84%
“Магис-М” ЕООД, гр.София	4 329	0,25%
Други юридически лица	775	0,04%
Индивидуални акционери	199 642	11,37%
Всичко	1 755 764	100,00 %

Пазарната цена на една акция, среднопретеглено, за първото полугодие на 2010 година е 7,03 лева.

10. Персонал, производителност и заплащане

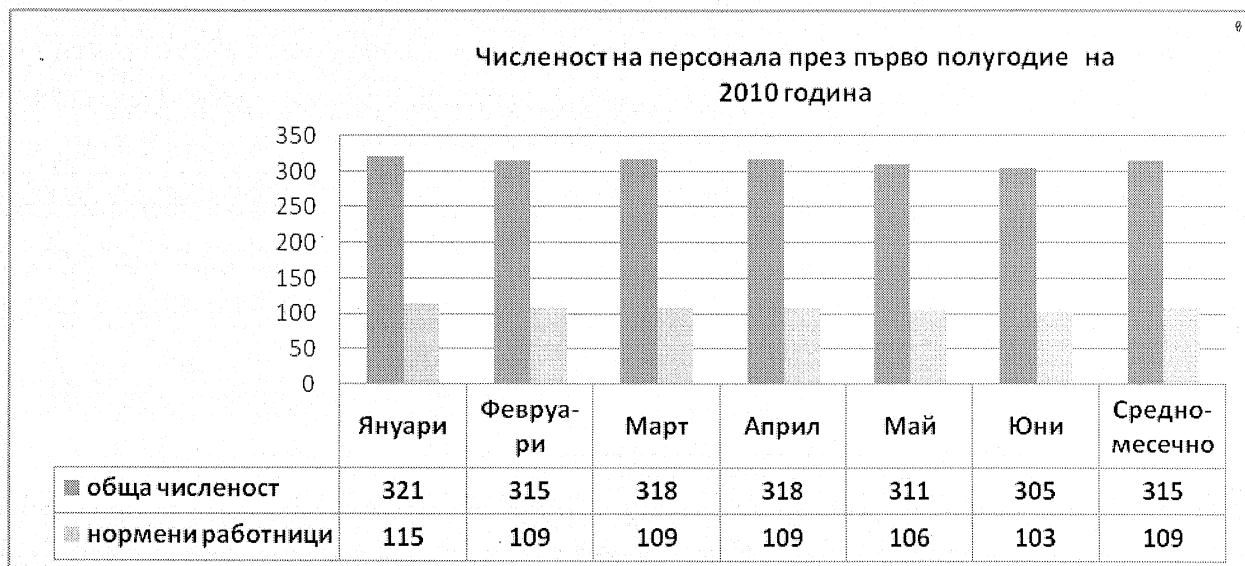
10.1. Численост на персонала

Средносписъчният брой на персонала за първо полугодие на 2010 год. е 315 човека, от които 109 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната 2009 година същият е намалял с 94 човека.

Като цяло, движението на персонала през първо полугодие на 2010 година е посочено в долната таблица.

Категория персонал	Численост на 01.01.2010г.	Постъпили през I-во полугодие	Напуснали през I-во полугодие	Численост на 31.03.2010г.	Средно-списъчен състав
Основни нормени работници	122	0	16	106	109
Ненормен персонал	212	13	22	203	206
Персонал - общо	334	13	38	309	315

Изменението на числеността по месеци е дадено на следващата графика.

От посочените данни се вижда, че общата числеността на персонала продължава да намалява и през второто тримесечие на 2010 година. В края на м.юни 2010г. списъчния състав на дружеството е 309 души.

Разпределението на напусналите по причини е дадено в долната таблица:

Основание за прекратяване на трудовия договор	Брой
По молба на лицата - чл. 325, т. 1 от КТ	13
Със смъртта на лицето - чл. 325, т. 11 от КТ	1
С уведомление на лицата - чл. 327, т. 2 от КТ	24
ВСИЧКО	38

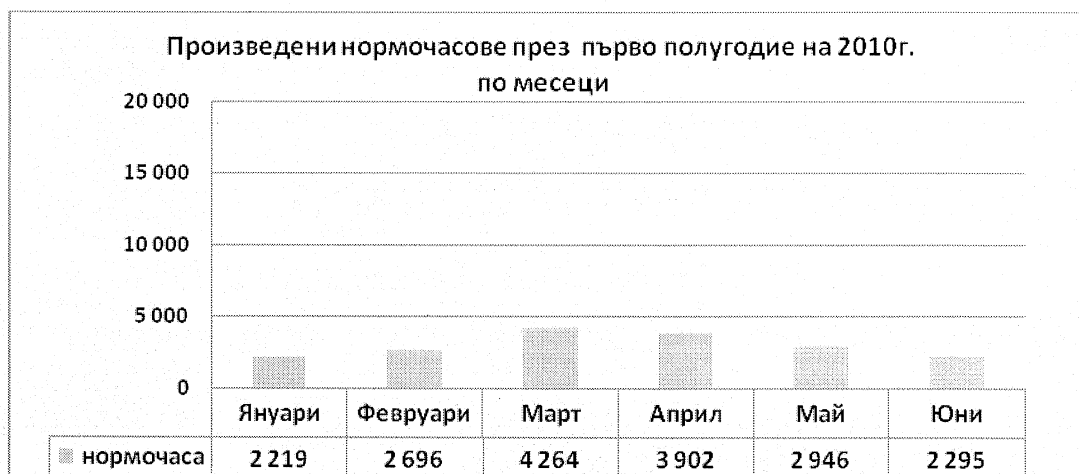
10.2. Производство в нормочасове

Изработените нормочасове за цялата 2009 година са 140 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 11 745 нормочаса.

Изработените нормочасове за първо полугодие на 2010 година са 18 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 3 054 нормочаса.

Изчислено на годишна база намалението е със 74%.

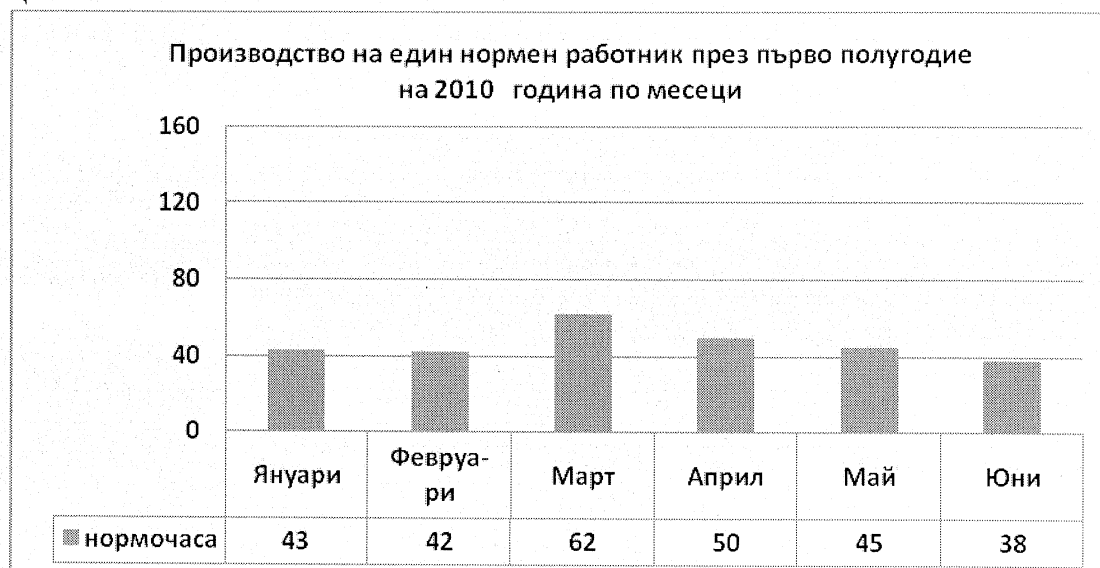
Изработените нормочасове през отделните месеци са посочени по-долу.

10.3. Производителност

Произведените нормочасове от един действително работил нормен работник са 47 н/ч средномесечно за първо полугодие на 2010 година.

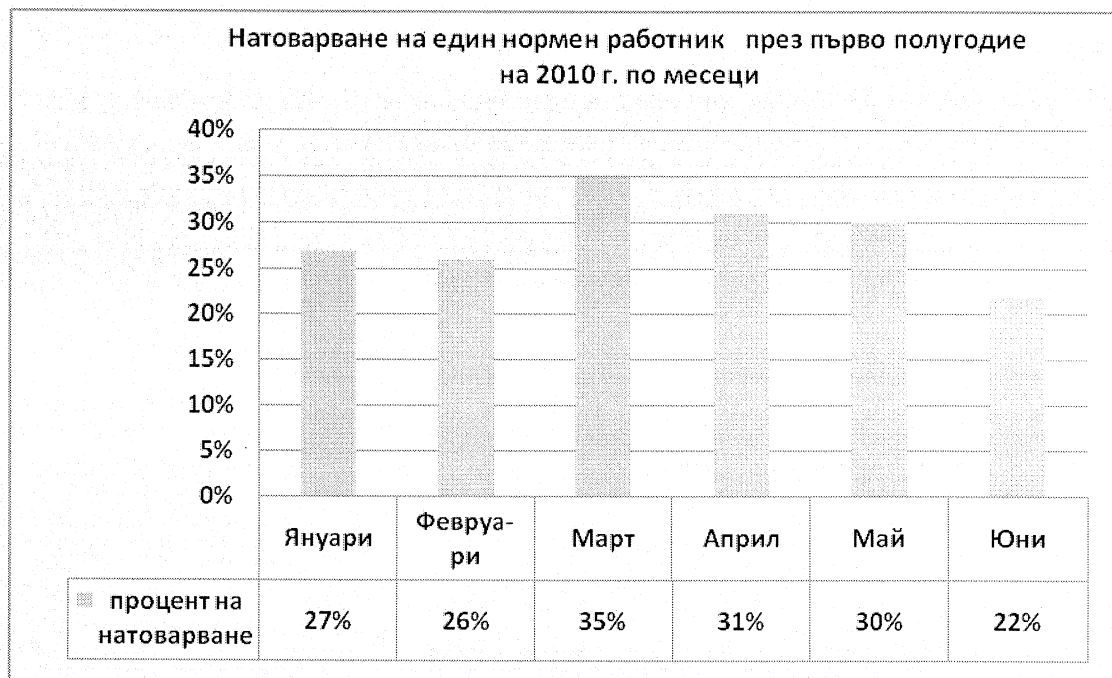
В графиката по-долу са посочени произведените н/ч от един работник по месеци.

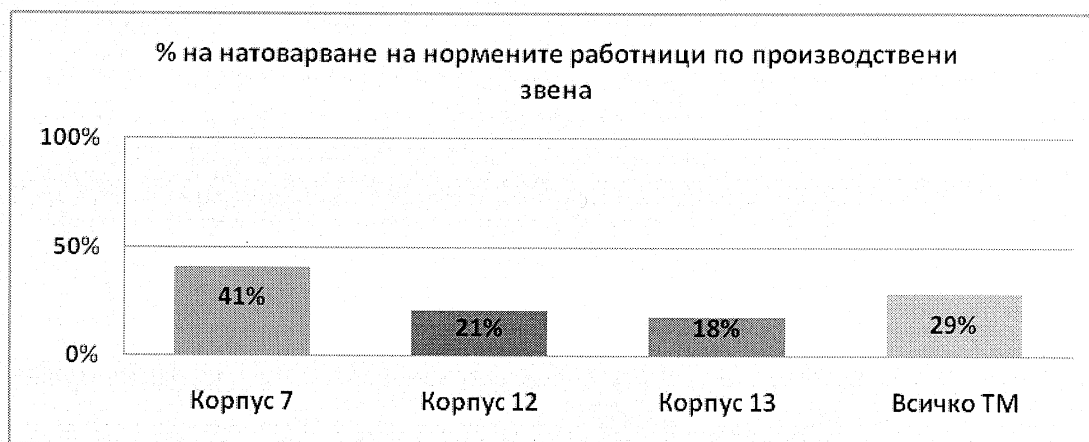
Горният показател се е влошил в сравнение с 2009 година, през която произведените нормочасове от един присъствен работник са средномесечно 107 нормочаса.

Използваемостта на работното време на основните нормени работници е 29%, изчислена като съотношение между отработените нормочасове и присъствените човекочасове.

На следващата графиката е посочено натоварването в % на нормените работници по месеци.

На долната графика е показано натоварването в процент по производствени корпуси и звена през първо полугодие на 2010 година. При механообработващите дейности и през първо полугодие на 2010 година съотношението между норма и човеко-часа е по-благоприятно в сравнение със заваръчно-монтажните дейности.

10.4. Заплащане

През 2009 година средната заплата е 901 лева. През първо полугодие на 2010 година същата е 468 лева. Намалението на средната работна заплата е в резултат на обвързаността ѝ с произведените нормочасове и въведения 4-ри часов работен ден за ненормения персонал.

11. Професионално обучение и повишаване на квалификацията

През първото полугодие на 2010 година няма проведени курсове за придобиване на професионална квалификация.

12. Подържане на здравословни и безопасни условия на труд

За осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се съблюдават действащите нормативни изисквания и регулярно се провеждат: начален инструктаж; инструктаж на работното място; периодичен инструктаж. При смяна на технологичен процес и при отсъствие от работа повече от 45 дни, независимо от причините, допълнително се провежда извънреден инструктаж.

През първото полугодие на 2010 год. в дружеството са започнали работа 11 работника, които са преминали начален инструктаж и инструктаж на работното място.

В дружеството са утвърдени правила и изисквания за осигуряване на безопасни условия на труд. На работниците регулярно се осигуряват лични предпазни средства, съобразени с характера на извършваната от тях дейност.

Изготвени са инструкции по техника на безопасност и охрана на труда и са поставени на работните места в цеховете. Поддържа се регистър на трудовите злополуки. Ежемесечно се проверяват преносимите ел.инструменти, като проверките се отразяват в дневници.

В производствените корпуси са поставени телефонни номера на Инспекция по труда - Перник с цел изпращане на съобщения за възникнали злополуки и аварии.

В дружеството е осигурено обслужване на работниците и служителите от служба по трудова медицина “Интермед Консулт” ЕООД – гр. София.

В началото на 2010 год. с протоколи са определени работни места подходящи за трудоустрояване на лица с намалена трудоспособност на основание чл.315, ал.1 от КТ, работни места подходящи за хора с увреждания на основание Закона за интеграция на хората с увреждания, чл.27, ал.1 и работни места забранени за жени до 35 години.

През м. март 2010 год., съгласно изискванията на чл.281 от Кодекса на труда и чл.73./1/, т.3 и чл.10, ал.1 от Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи (ДВ бр. 34/2004 год.), бе проведено обучение за квалификационна група за електробезопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V от кооперация “ЕЛОТ” – гр.София на лицата, които обслужват и ръководят работи в тях.

Съгласно изискванията на Наредба № РД – 07-2 от 16.12.2009 година за условията и реда за провеждане на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд бяха определени със заповеди видовете инструктажи по здраве и безопасност при работа, които ще се провеждат в Дружеството и длъжностните лица, които ще ги провеждат.

Във връзка с Наредбата № РД – 07-2 бяха актуализирани програмата за провеждане на начален инструктаж по безопасност и здраве при работа, програмата за инструктаж на работното място и програмата за провеждане на периодичен инструктаж.

Със заповед бяха определени лицата, които ще се обучават по безопасност и здраве при работа съгласно чл.2, ал.2, т.2 от Наредба №РД – 07-2 за условията и реда за провеждане на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

На основание чл.13, ал.1 от Наредба № РД – 07-2 бяха определени със заповед работни места и професии, на които ще се провежда обучение и изпит с новопостъпили работници.

През м. май бе проведено практическо занятие в изпълнение на чл.251, ал.2 от Наредба № 7/1999 година за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване. Бе актуализиран плана за привеждане в готовност на аварийно – възстановителния отряд и дейността му по предотвратяване и ликвидиране на бедствия, аварии и катастрофи и актуализиран списък на състава на Постоянната обектова комисия за борба с бедствия, аварии и катастрофи.

През м. юни бе направена Декларация по чл.15, ал.1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд и представена в Дирекция „Инспекция по труда – София”, отдел Перник – гр. Перник.

Съставен е график за провеждане на обучение на работниците през 2010 год. по „Наредбата за безопасна експлоатация и технически надзор на повдигателните съоръжения”, „Наредбата за устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи, на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ и „Наредбата за устройството и безопасната експлоатация и технически надзор на съоръженията под налягане”.

13. Екология и опазване на околната среда

В дружеството се води дневник за отпадъците, в който всеки месец се записват дали са генерирани /изкарани/ от цеховете отпадъци: стружки и изрезки от черни метали; опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества; филтърни материали, кърпи за изтриване; смесени битови отпадъци; оловни акумулаторни батерии; смазочни и масла за зъбни предавки; флуоресцентни тръби.

В РИОСВ – Перник е представен План за управление на разтворителите за 2009 година за одобрение и съгласуване. През м.юни с Решение на Министерство на околната среда и водите, Регионална инспекция по околната среда и водите – Перник бе утвърден План за управление на разтворителите за 2009 година.

През март 2010 година е изготвена и предоставена на РИОСВ информация относно химичните вещества и препарати, класифицирани като опасни въз основа на физико-химичните им свойства.

През март 2010 година в Регионалната инспекция по околната среда и водите, във връзка с изискванията на Наредба № 9 от 28.09.2004 год., чл.10, са изпратени 7 броя годишни отчети за образувани производствени или опасни отпадъци.

Има сключен договор между дружеството и „Радомир Метал Индъстрийз” АД за приемане, отвеждане и пречистване на отпадъчните води.

Има сключен договор с „Балбок инженеринг” АД – гр. София за предаване и приемане за обезвреждане на опасни отпадъци.

14. Инвестиционна дейност

През първото полугодие на 2010 година отчетната стойност на дълготрайните материални активи не се увеличава в резултат на извършени инвестиционни разходи. През тполугодието не са заприходявани дълготрайните материални активи. Разходите за придобиване и ликвидация на активи по стопански начин нарастват с 19 хил. лева. В резултат на извършено отписване на дълготрайни материални активи (предимно съоръжения), отчетната им стойност намалява с 312 хил. лева през първото полугодие на 2010 година.

По своята същност, извършваните в дружеството инвестиционни разходи представляват както новопридобити ДМА (на лизинг и новозакупени), така също и основни ремонти, модернизация и реконструкция, които увеличават отчетната (първоначална) стойност на машините, оборудването и сградите.

Салдото в края на юни на разходите за придобиване на ДМА е в размер на 2 956 хил. лева. Тук се включват:

- Корпус 20 - 860 хил. лева;
- склад за мобилизационна готовност - 278 хил. лева;
- жилищни сгради - 414 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 7 - 608 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 12 - 479 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 13 - 204 хил. лева;
- помпено помещение в Корпус 20 - 113 хил. лева.

Гореизреденото представлява предимно разходи по строителството и незавършени основни ремонти на сградите. След окончателното им завършване, с тези разходи ще се увеличи отчетната (първоначална) стойност на съответните дълготрайни материални активи.

През отчетния период дружеството не е извършвало финансова инвестиционна дейност.

15. Качество на произвежданата продукция

„Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД разполага с добре организирано складово стопанство - главно с оборудвани закрити складови помещения, които осигуряват съхраняването на необходимите за производството материали, комплектоващи изделия и елементи, а също така и спомагателни материали и консумативи.

Съществуващите складови помещения осигуряват съхраняването на материалите с необходимите качества и сигурност.

Всички налични материали в складовите помещения имат необходимата идентифицираща маркировка, картотекират се с всички необходими данни за тях и придружителни документи за произход, технически характеристики, качество, количество, дата на производство и закупуване, складиране и други. Складовите

помещения разполагат с необходимата подемна техника - кранове с товароподемност до 12,5 t и с електроповдигач за оперативна работа.

В Дружеството има добре организиран входящ контрол на всички постъпващи материали, комплектоващи изделия и елементи, и спомагателни материали, необходими за производството. Организацията, реда и задълженията на отделните длъжностни лица по изпълнението на входящия контрол, документите, които се съставят и други изисквания са посочени в Основна процедура ОП 7.4-2-0 "Проверка на закупения продукт".

Входящият контрол се провежда въз основа на изискванията на техническата документация, изискванията на възложителя (купувача), нормативно-техническите документи отнасящи се за съответния материал, изделие и по преценка на инспектора по входящ контрол според придружителните документи (сертификати за качество, опаковъчни листа, паспорти и др.). За доказване на необходимите качества на материалите се извършва допълнителен разрушителен или безразрушителен контрол, химически анализ, спектрален анализ и проверка на механичните свойства. При констатиране на отклонения в качеството и изискванията, входящите материали се отклоняват и не се допускат в производството.

За по-важните видове технологични процеси са разработени фирмени процедури и технологични инструкции с определени изисквания за качествено им извършване. В Дружеството е документирана Система по управление на качеството съгласно изискванията на ISO 9001:2000. Същата е сертифицирана от TUV NORD със сертификат № 44 100 077024.

Удължаване валидността до 2012 година на Сертификатите за произвеждане на заварени метални конструкции съгласно DIN 18800-7 и DIN 15018, за системата на качеството на заваръчните процеси в дружеството съгласно EN ISO 3834-2, издадени от немската сертификационна организация SLV Halle а също така и за поддържане, ремонтване и преустройство на мостови, козлови щабелни кранове и релсовите пътища към тях издадено от "Държавна агенция за метрологичен и технически надзор" (притежава Удостоверение №340 от 11.04.2008г.),

EN ISO 3834-2 е доказателство за качеството на произведените заварени конструкции, за контролирането на заваръчните процеси, за проследимостта на използваните материали и за изпитването на крайната продукция чрез всички методи за безразрушителен контрол.

Контролът на качеството на заваръчните работи се извършва от висококвалифицирани инспектори по технически и качествен контрол с висше образование. Безразрушителният контрол се извършва от акредитирана лаборатория "НДТ ЕКСПРЕС" ООД, гр. Перник, с която е сключен договор за извършване на контрол на съоръжения с повишена опасност, в това число и газови съоръжения и инсталации. Лабораторията е съоръжена с достатъчна апаратура за извършване на ултразвуков, рентгенографичен, магнитнопрахов и капиларен/цветна дефектоскопия/ контрол.

Непрекъснатото подобряване на СУК е тясно свързано с анализа на данните и предприемането на коригиращи и превантивни действия. Предприемането на коригиращи и превантивни действия в Дружеството е регламентирано в процедура ОП 8.5-1-0

16. Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред

До второ тримесечие на 2010 год. за „Бесттехника ТМ-Радомир” публично АД има известна промяна по водените от дружеството съдебни дела, предвид движението им през различните съдебни инстанции.

Исковете са на обща стойност 4 752 770 лв. – главници и лихви. По част от делата до края на това тримесечие на 2010 год. на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са присъдени около 2 711 439 лева. Част от тях са за недължими задължения и по присъдени вземания на дружеството, както и по обявени за нищожни административни актове. По друга част от делата са присъдени суми, но поради обжалването им от насрещната страна в процеса решенията все още не са влезли в сила с годни титули за изпълнение.

В посочения период срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” Публично АД се наблюдава увеличаване на предявените вземания по облигационни и търговски спорове възлизащи общо на 2 491 685 лева. От тях за 340 357 лв. са разплатени с наложените на дружеството запори по сметки, както и с доброволни плащания от страна на дружеството. По някои от делата, предвид дължимостта им, дружеството е направило признание на исковете или е сключило споразумение за разсроченото им изплащане.

Има повишаване в броя и размера на задълженията по трудовите дела, тъй като все още не са погасени изцяло претенциите на такива вискатели за 53 650 лева.

През второ тримесечие на 2010 година по водените от и срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” публично АД съдебни дела обобщение на показателите е посочено в следващата се таблица:

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД до 31.01.2010 година	Претендирана сума в хил. лева
1	Облигационни/граждански и административни дела, водени от дружеството	4 752
2	Присъдени на дружеството вземания	2 711
3	Граждански/облигационни и трудови дела, водени срещу дружеството	2 492
4	Присъдени вземания на работници и служители	54

Задълженията по изпълнителни дела са увеличени на база присъдени суми по влезли в сила решения към II-ро тримесечие, които не са удовлетворени изцяло. Същите частично се припокриват със сумите по водените срещу дружеството дела, като частичното изплащане е следствие от наложените запори.

До края на второ тримесечие на 2010 год. се наблюдава увеличение по изплатените от „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД задължения по влезли в сила съдебни решения. Изпълнението на задълженията към контрагенти от дружеството е затруднено в следствие на настъпването на общо икономическата

финансова стегнация, провокирала тяхното своевременно претендиране и присъждане, така и водеща до оскъпяването им през способите на принудителното изпълнение, чрез които са блокирани и сметки на дружеството. Неблагоприятни за дружеството са нерегулярните парични постъпления, предвид намаляване на договорната обезпеченост и замразяване на вече договорени позиции за изработка от предприятието ни в сравнение с този период на 2009 година.

17. Кредитна експозиция

Към края на първото полугодие от 2010 година задълженията на дружеството към „ОББ” АД са в размер на 7 137 хил. лева. Към тази сума следва да се добави и размера на ползваните банкови гаранции.

В следващата таблица са посочени размерите на разрешените и усвоените суми по общата кредитна експозиция на „Бестехника ТМ-Радомир” ПАД към банката, към 30.06.2010 година.

EURO

№ по ред	Вид на кредитното задължение	Договорен лимит	Кредитни задължения
1	Кредитна линия	2 700 000	2 694 593
2	Инвестиционен кредит	1 000 000	954 069
3	Лимит за банкови гаранции	2 700 000	655 608
Обща кредитна експозиция		6 400 000	4 304 270

Обезпечение за банката по общата кредитна експозиция е особен залог на търговското предприятие „Бестехника ТМ-Радомир” АД.

18. Дейност в областта на научните изследвания и проучвания

Дружеството не извършва научно-развойна дейност на този етап.